37 020 VIII Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (VIII) voor het jaar 2027

Nr. 89 Brief van de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 15 oktober 2026

Hierbij stuur ik u de reactie op het verzoek van de commissie naar aanleiding van de procedurevergadering van 10 september 2026. Daarin is door de commissie gevraagd een reactie te ontvangen op een burgerbrief. In deze brief wordt gevraagd naar de mogelijke inperking van de vrijheid van (thuis)onderwijs. De vragensteller heeft inmiddels via het ministerie van OCW een antwoord op zijn vraag ontvangen. U ontvangt in deze brief de strekking van de reactie.

Inhoud brief
De briefschrijver gaf aan dat hij zich zorgen maakt om de politieke koers t.a.v. thuisonderwijs en particulier onderwijs en dat thuisonderwijs voor veel kinderen een waardevolle voorbereiding biedt op het verdere leven. Daarnaast was hij van opvatting dat het traditionele onderwijssysteem door een groep leerlingen als knellend wordt ervaren. Hij riep de Kamer op om ruimte te maken voor thuisonderwijs en om de oorzaken van uitstroom uit het reguliere onderwijs aan te pakken.

Reactie
Ten aanzien van het pleidooi voor het realiseren van een stelsel van thuisonderwijs heb ik de schrijver laten weten dat ik later dit jaar een beleidsbrief aan uw Kamer zal sturen over dit onderwerp. Daarin staat het recht van het kind op goed onderwijs centraal. Daarbij wordt ook de recente uitspraak van de Hoge Raad (hierna: HR)[1] betrokken.

De zorgen over een groot aantal kinderen dat geen plek vindt in het reguliere onderwijs herken ik. Daar wijst zowel de groei van het aantal particuliere scholen en het aantal leerlingen op deze scholen op, als het aantal kinderen dat, om zeer uiteenlopende redenen, geen onderwijs volgt. Aan de briefschrijver is aangegeven dat de inzet er vooral op is gericht om het aantal kinderen dat uit het onderwijs valt te verminderen. Bij kinderen voor wie een reguliere schoolgang geen mogelijkheid is, is het belangrijk dat een aangepast onderwijsprogramma of alternatief wordt gezocht. Dit moet in goede verbinding tussen de leerling, de ouders, de school en het samenwerkingsverband gebeuren. Het gaat dan vaak om het bieden van maatwerk, bijvoorbeeld in de vorm van digitaal afstandsonderwijs of met een combinatie van onderwijs en zorg, zoals met een ‘onderwijszorgarrangement’. Voorop staat dat er contact blijft tussen het kind, de ouders en de leraren en andere onderwijsprofessionals, die mee kunnen denken over de juiste vorm van onderwijs.

Waar het gaat om de keuzevrijheid van ouders is aan de briefschrijver aangegeven dat Nederland een buitengewoon veelkleurig aanbod van bekostigde en particuliere scholen kent. Dat is een belangrijke meerwaarde van de vrijheid van onderwijs, zoals vastgelegd in artikel 23. Deze vrijheid is

[1] HR 21 april 2026, ECLI:NL:HR:2026:658 en 659.

geen vrijblijvendheid: scholen verantwoorden zich over hoe zij kwaliteit leveren en een veilige leeromgeving bieden. In het geval van b3-scholen wordt scholen, met het wetsvoorstel ‘startprocedure b3-scholen’, gevraagd reeds vooraf beter inzichtelijk maken hoe invulling wordt gegeven aan de burgerschapsopdracht. Doel is uiteindelijk dat iedere leerling, waar hij ook naar school gaat, kan rekenen op goed onderwijs. Op die manier wordt het recht op onderwijs ook kwalitatief gegarandeerd.

Ten slotte is aangegeven dat keuzes ten aanzien van het beleid over de vrijstelling wegens richtingbezwaren vragen om zorgvuldigheid, omdat het gaat om een wezenlijk onderdeel van het leven van deze kinderen en hun ouders.
Ik heb aangegeven dat ik mij hierop bezin samen met belanghebbenden en dat later dit najaar een brief volgt aan de Kamer.

De staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
J.Z.C.M. Tielen